

UDC 304.4(477)

THE EUROPEAN STRATEGY IN THE FIELD OF CULTURE

Babkin Victor, a graduate student, Kyiv
National University of Culture and Arts, Kyiv

The aim of the research is to give the cultural analysis of the essence of the EU cultural strategy.

Research methodology. The methodological basis of this article is the fundamental ideas and the provisions contained in the works of Russian and foreign classics and contemporary scholars in the field of cultural theory, theory and history of international relations theory and the history of cross-cultural communication, revealing the mechanisms of formation and implementation of cultural policies in the field of socio-cultural development of the individual country and international cooperation in space.

Results. The article reveals the essence and the basic provisions of the new strategy of the European Union in the field of culture. In particular, it is noted that by means of the new strategy, the European Union reaffirms its commitment to promote the diversity of cultural expressions within their international cultural relations by deepening the policy dialogue with partner countries and strengthening the system of cultural management. It is noted that cultural integration is a strategy of the EU cultural policy that contributes to the cohesion of its member states and peoples, the strengthening of the European cultural identity and the EU's position in the world community. The attention is paid to the basic problem of the EU strategy for international cultural relations, as well as to the development of a cultural diplomacy platform.

Novelty. The scientific novelty is in the fact that the theoretical principles of this work can be used in the study of cross-cultural discourses and practices of intercultural cooperation within the EU.

The practical significance. The materials of the given research can be used in the educational process in high school in the lectures, practical training on cultural science, the history of European integration and international relations, world culture, in the preparation and writing of dissertations, term papers, textbooks and teaching aids.

Key words: European Union, culture, cultural integration, cultural identity, cultural heritage.

Надійшла до редакції 7.12.2016 р.

УДК 021-027.543

**ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЇХ РОЛЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У БІБЛІОТЕЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ**

Лапська Ольга Олегівна, аспірантка, Київський національний
університет культури і мистецтв, м. Київ
Lapska93@gmail.com

Зосереджено увагу на ролі громадських організацій для суспільства, що представляють інтереси різних груп та забезпечують взаємозв'язок органів державної влади і суспільства. Здійснено аналіз діяльності Української бібліотечної асоціації, що сприяє розвитку міжнародного співробітництва у всіх сферах бібліотечної справи. Визначено важливість створення громадських організацій для покращення міжнародного співробітництва у бібліотечній галузі України.

Ключові слова: громадські організації, інформаційне середовище, міжнародне бібліотечне співробітництво, Українська бібліотечна асоціація.

Постановка проблеми. Стратегічна мета трансформації українського суспільства полягає в розбудові суверенної незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. Необхідним елементом демократії є залучення громадськості до процесів вироблення політики і прийняття політичного рішення. У світовій практиці склалася типологія комунікаційних відносин у системі «влада» – «громадськість», що включає інформування, консультування, залучення громадськості до участі [1, 34, 36]. Основою громадянського суспільства є громадські, благодійні організації, творчі спілки, інші установи та невідприємницькі товариства, що представляють інтереси різних корпоративних груп та мають забезпечувати взаємозв'язок органів державної влади і суспільства, організовувати публічний діалог із ключових питань розвитку держави й суспільства, розв'язувати питання самоорганізації різних сегментів громадського життя та самостійно вирішувати значне коло соціально важливих для суспільства проблем. Працюючи безпосередньо з представниками різних груп громадськості, громадські організації впливають на формування громадської думки.

Серед форм реалізації громадських ініціатив: соціальні й освітні проекти, тренінги і дебати, взаємодія з органами публічної влади, сприяння самоорганізації населення, розширення доступу до інформації [5; 384].

Мета даної статті – висвітлити роль громадських організацій у міжнародному співробітництві бібліотечної галузі України.

Значну роль громадські організації відіграють у бібліотечній сфері. Відзначимо, що професійні об'єднання бібліотекарів в Україні були засновані нещодавно.

В останнє десятиліття громадські бібліотеки України активізували свою участь у роботі професійних міжнародних організацій, у міжнародних навчальних і професійних обмінах, почали розвивати професійні зв'язки із зарубіжними книгозбірнями та спорідненими професійними асоціаціями, активніше проводити та брати участь у міжнародних конференціях [10].

Огляд останніх публікацій. Аналізуючи наукові публікації у цій темі, серед вітчизняних науковців, які у тому чи іншому аспекті висвітлюють діяльність бібліотечних громадських організацій в міжнародному бібліотечному співробітництві, відзначимо праці В. Загуменної, В. Пашкової, Л. Прокопенко, І. Шевченко, О. Воскобойнікової-Гузєвої.

На думку В. Пашкової, яка досліджувала роль бібліотечних асоціацій та розглядала їх діяльність як добровільних громадських організацій, що сприяють розвитку бібліотечної справи і вдосконаленню бібліотечно-інформаційного обслуговування, бібліотечні асоціації – важливий громадський орган управління, що існував і продовжує існувати паралельно з адміністративними структурами в соціальному інституті бібліотечної справи до сьогодні, коли вони набувають значення центрів розповсюдження, впровадження і освоєння результатів наукових досліджень, сучасних інформаційно-бібліотечних технологій і прогресивного досвіду [7].

О. Воскобойнікова-Гузєва розглядає громадські організації як один із найпоширеніших та результативних видів партнерства з бібліотеками, що забезпечує розширення міжнародного бібліотечного співробітництва з метою обміну досвідом та реалізації конкретних програм і проектів [2, 5].

Для висвітлення ролі громадських організацій у міжнародному співробітництві бібліотечної галузі доцільно розглянути законодавчу базу у цій сфері.

Закон України «Про громадські організації» містить термінологічне визначення «громадських організацій». Статтею 1 цього Закону визначено: це об'єднання громадян, створене з метою здійснення своїх прав і свобод, задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, національно-культурних й інших спільних інтересів, удосконалення законодавства, забезпечення урахування інтересів усіх суспільних груп органами державної влади та органами місцевого самоврядування через свою діяльність, а також впливу на вироблення і здійснення політики держави [4].

У Законі «Про бібліотеки та бібліотечну справу» у Розділі XI ст. 31 вказано, що держава сприяє розширенню міжнародного співробітництва в бібліотечній справі. А також визначені основні напрями міжнародного співробітництва, одним з яких є участь у роботі міжнародних організацій. Зазначено, що бібліотеки зі статусом юридичної особи мають право укладати договори про співробітництво з бібліотеками інших держав відповідно до законодавства [3].

Для розбудови міжнародних стосунків з професійними громадськими організаціями інших країн важливим є підписання Меморандуму про співробітництво бібліотечних асоціацій, яке відбулося 27 вересня під час Форуму бібліотекарів, що проходив у Астані (Республіка Казахстан) за участі представників від УБА – Шевченко І., президента УБА та Вилегжаніної Т., генерального директора НПБУ, віце-президента УБА.

У Меморандумі зазначено, що громадські бібліотечні об'єднання є силою, що здатна впливати на вирішення проблем вільного доступу до громадян до знань, інформації, історико-культурної спадщини, а також здійснювати соціальний захист бібліотекарів [8, 74].

Підвищення ролі громадських асоціацій України в інформаційному середовищі гальмує відсутність належної законодавчої бази та міжнародних угод для ефективної міжнародної співпраці та обміну інформацією.

В Україні роль громадських організацій, що займаються проблемами бібліотечної сфери, виконує Українська бібліотечна асоціація (УБА), створена 1995 р. Це незалежна всеукраїнська громадська організація з індивідуальним і колективним членством, що об'єднує на добровільних засадах осіб, професійно пов'язаних із бібліотечною справою, бібліографічною та інформаційною діяльністю, та тих, хто зацікавлений у їх розвитку [11].

Статутом Української бібліотечної асоціації, який був затверджений ще 1 лютого 1995 р., передбачається, що асоціація сприяє реалізації прав громадян на вільний доступ до інформації, захищає інтелектуальну свободу, підвищує обізнаність громадян з цих питань. Головною місією УБА є всебічне сприяння розвитку бібліотечної справи і забезпеченню реалізації права користувачів бібліотечних послуг на якісне і своєчасне бібліотечне та інформаційно-бібліографічне обслуговування, а також захист соціальних та інших спільних інтересів членів УБА.

Метою Асоціації є активний вплив на бібліотечну та інформаційну політику в Україні, консолідація бібліотек, укріплення і розвиток бібліотечної професії і бібліотечно-інформаційної освіти, підтримка та ініціація проектів, спрямованих на інформатизацію бібліотек, а також збереження традиційної книжкової культури і підтримку читання.

Основними завданнями УБА є: сприяння доступу громадян до всього обсягу накопичених знань та інформації; сприяння формуванню у суспільстві усвідомлення пріоритету бібліотеки як центру інформації та осередку культури, привернення уваги суспільства до її проблем; сприяння вдосконаленню законодавства з питань, що стосуються бібліотечної справи і доступу громадян до інформації; сприяння органам державної влади та органам місцевого самоврядування при вирішенні питань, що зачіпають права та законні інтереси членів УБА; інформування громадськості з проблем галузі та шляхів їх вирішення; координація діяльності членів для досягнення мети та вирішення завдань УБА; представництво членів УБА у відносинах із підприємствами, установами, організаціями. УБА тісно співпрацює з державними установами, громадськими організаціями, рухами, фондами та окремими громадянами, зацікавленими у розвитку бібліотечної справи.

УБА, як національна бібліотечна асоціація, є членом Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) і представлена у трьох секціях – національних бібліотечних асоціацій, публічних бібліотек та університетських бібліотек. Це дає можливість членам УБА брати участь у щорічних Конференціях ІФЛА, експертних групах, імплементувати документи ІФЛА в Україні, брати участь у їхній розробці тощо.

Українська бібліотечна асоціація, прагнучи до розбудови міжнародних стосунків з професійними громадськими організаціями інших країн, активно розвиває програми партнерства та співпраці. За останні роки активізувалася робота УБА у форматах та проектах, що їх пропонує ІФЛА, УБА стала членом Європейської бібліотечної асоціації (EBLIDA), підписано низку угод про партнерство та співпрацю з провідними бібліотечними установами та бібліотечними асоціаціями різних країн – Польщі, Угорщини, Республіки Білорусі, Латвії.

Українська бібліотечна асоціація виступає партнером у реалізації одного з наймасштабніших міжнародних бібліотечних проектів в Україні – програми «Бібліоміст», що адмініструється IREX і є частиною ініціативи «Глобальні бібліотеки» за фінансування Фондації Білла та Мелінди Гейтс та підтримки USAID. Метою програми «Бібліоміст» є підтримка сучасної мережі публічних бібліотек в Україні шляхом створення системи публічного доступу до Інтернету у понад 1500 бібліотеках країни. У 2009 р. у межах реалізації проекту «Бібліоміст» розпочав роботу Головний тренінговий центр УБА, в якому підвищують кваліфікацію бібліотечні працівники України відповідно до нових соціокультурних, економічних та інформаційно-технологічних реалій. Цінним є те, що проект «Бібліоміст» не лише сприятиме покращанню доступу громадян до Інтернету та інформаційних технологій і навчанню користувачів, а й включає такі важливі для УБА компоненти як «Розбудова організаційної спроможності УБА» та «Створення тренінгових центрів для бібліотекарів» [11].

Членство Української бібліотечної асоціації у Міжнародній федерації бібліотечних асоціацій та установ (IFLA) дало можливість йти до міжнародного розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності, вивчаючи та запозичуючи прогресивний міжнародний досвід, а також можливість впливати на розвиток бібліотечної справи в світі, ділитися кращими напрацюваннями вітчизняної бібліотечної теорії та практики, розповідаючи зарубіжним колегам про українські реалії і кращий досвід, беручи участь у міжнародних проектах і програмах [10].

Важливим внеском УБА у розвиток бібліотечної справи є підготовлені Робочою групою у квітні 2015 р. Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 р.), а потім, на її основі (у липні 2015 р.), проект Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України», які були затверджені Кабінетом Міністрів України 23 березня 2016 р. Ці документи стали предметом широкого фахового обговорення, яке продовжується й нині. Проект Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. важливий в тому, що акцентує увагу на необхідності розроблення і упровадження дієвої державної політики у бібліотечній сфері, спрямованої на модернізацію нормативно-правової бази та стандартів, які визначають діяльність бібліотек; досягнення стабільного фінансування і матеріально-технічного та кадрового забезпечення; сприяння інтеграції вітчизняних бібліотек у глобальне інформаційне середовище [9, 4-5].

У лютому 2015 р. виповнилось 20 років із дня заснування Української бібліотечної асоціації. Нині УБА представляє майже 69 тис. бібліотечних працівників з усієї країни, понад 39 тис. бібліотек. Члени УБА працюють у публічних, вузівських, шкільних і спеціальних бібліотеках. УБА визнана професійною спільнотою України та світу, сприяє розвитку громадянського суспільства, впливає на

розвиток бібліотечно-інформаційної сфери в Україні, активно відстоює права громадян на доступ до всього обсягу накопичених знань та інформації, свободу слова, працює задля розвитку суспільства знань. Беззаперечним є внесок УБА у розвиток бібліотечної професії та бібліотечно-інформаційної освіти. Все активніше асоціація реалізує свої можливості як демократичний інститут управління бібліотечною справою.

Висновки. Підсумовуючи варто відзначити, що міжнародна співпраця в галузі бібліотечної справи є невід'ємною складовою міжнародних зв'язків будь-якої держави. Важливим для покращення міжнародного співробітництва у бібліотечній галузі є громадські організації. Вони розвивають міжнародну співпрацю, виступають партнером у реалізації міжнародних проектів і програм, що сприяють удосконаленню бібліотечно-інформаційного обслуговування та розвитку бібліотечної професії. Перспективним для подальшого розвитку національних бібліотечних організацій України є покращання координації і кооперації їхньої діяльності. Вдосконаленню діяльності бібліотечних організацій України сприятиме розвиток їхньої організаційної спроможності, цілеспрямована діяльність щодо залучення нових членів і розвитку послуг, актуалізація функцій відповідно до потреб суспільства і галузі [7].

Список використаної літератури

1. *Берегова О.* Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в культуротворчих процесах України / О. Берегова // Культурологічна думка : щорічник наук. пр. – Київ, 2011. – С. 33-39.
2. *Воскобойнікова-Гузєва О. В.* Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. вісн. – 2014. – № 4. – С. 3–7.
3. *Закон України* «Про бібліотеки і бібліотечну справу» // ВВР. – 2009. – № 39. – С. 557.
4. *Закон України* «Про громадські об'єднання»: Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012. – № 4572-VI.
5. *Колосай Л. А.* Роль громадських організацій у розвитку бібліотек навчальних закладів [Електронний ресурс] / Л. А. Колосай. // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. Сухомлинського / АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : Четверта хвиля, 2008. – Вип. 1. Науково-інформаційне забезпечення освітньої галузі України. – С. 384–394. – Режим доступу: <http://www.dnpg.gov.ua/datas/upload/files/924068526.pdf>
6. *Можливості міжнародної співпраці для Української бібліотечної асоціації* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.ukma.edu.ua/?id=214> .-назва з екрана
7. *Пашкова В. С.* Еволюція національних бібліотечних асоціацій (1876-2009) : автореф. ... дис. д-ра істор. наук. : 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство / В. С. Пашкова ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2010.
8. *Пашкова В. С.* Розбудова потужних бібліотечних асоціацій : навч. матеріали для підвищ. кваліфікації бібліотекарів / В. С. Пашкова ; уклад.: В. С. Пашкова, Я. Є. Сошинська ; Укр. бібл. асоц. ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; Центр безперервної інформ.-бібл. освіти. – Київ : Самміт-Книга, 2012. – 184 с.
9. *Попик В.* Стратегія розвитку бібліотечної сфери та пріоритети формування національного науково-інформаційного простору / В. Попик // Бібл. вісн. – 2015. – № 5. – С. 3-9.
10. *Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р.* «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» : проект [Електронний ресурс] // Ліга. Закон : головний правовий портал України. – Режим доступу: (http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1592.html), вільний. – Назва з екрана.
11. *Українська бібліотечна асоціація* : док. і матеріали / [уклад.: В. С. Пашкова, В. О. Кононенко] ; Укр. бібл. асоц., Нац. парлам. б-ка України. – Вид. 4-е, перероб. і допов. – Київ : [б. в.], 2001. – 77 с.]

References

1. *Berehova O.* Suchasni informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v kulturotvorchykh protsesakh Ukrainy / O. Berehova // Kulturolohichna dumka : schorichnyk nauk. pr. – Kyiv, 2011. – С. 33-39.
2. *Voskoboynikova-Huzieva O. V.* Sotsialne partnerstvo yak chynnyk rozvytku bibliotечно-informatsiinoi sfery Ukrainy / O. V. Voskoboynikova-Huzieva // Bibl. visn. – 2014. – № 4. – С. 3–7.
3. *Zakon Ukrainy* «Pro biblioteku i bibliotечnu spravu» // VVR. – 2009. – № 39. – St. 557.
4. *Zakon Ukrainy* «Pro hromadski obiednannia»: Verkhovna Rada Ukrainy; Zakon vid 22.03.2012. – № 4572-VI.
5. *Kolosai L. A.* Rol hromadskykh orhanizatsii u rozvytku bibliotek navchalnykh zakladiv [Elektronnyi resurs] / L. A. Kolosai. // Nauk. pr. Derzh. nauk.-ped. b-ky Ukrainy im. V. Sukhomlynskoho / APN Ukrainy, Derzh. nauk.-ped. b-ka Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho. – Kyiv : Chetverta khvylia, 2008. – Vyp. 1. Naukovo-informatsiine zabezpechennia osvitiianskoi haluzi Ukrainy. – S. 384–394. – Rezhym dostupu: <http://www.dnpg.gov.ua/datas/upload/files/924068526.pdf>.
6. *Mozhlyvosti mizhnarodnoi spivpratsi dlia Ukrainiskoi bibliotечноi asotsiatsii* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.library.ukma.edu.ua/?id=214>.- nazva z ekrana.
7. *Pashkova V. S.* Evoliutsiia natsionalnykh bibliotечnykh asotsiatsii (1876-2009) : avtoref. ... dys. d-ra istor. nauk. : 27.00.03 – Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo, bibliohrafoznnavstvo / V. S. Pashkova ; Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. – Kyiv, 2010.

8. *Pashkova V. S.* Rozbudova potuzhnykh bibliotechnykh asotsiatsii : navch. materialy dlia pidvysch. kvalifikatsii bibliotekariv / V. S. Pashkova ; ukklad.: V. S. Pashkova, Ya. Ye. Soshynska ; Ukr. bibl. asots. ; Nats. akad. ker. kadriv kultury i mystetstv ; Tsentr bezpererвної inform.-bibl. osvity. – Kyiv : Sammit-Knyha, 2012. – 184 s.

9. *Popyk V.* Stratehiia rozvytku bibliotechnoi sfery ta priorityety formuvannia natsionalnoho naukovoinformatsiinoho prostoru / V. Popyk // Bibl. visn.. – 2015. – № 5. – S. 3-9.

10. *Stratehiia rozvytku bibliotechnoi spravy v Ukraini do 2025 r.* «Yakisni zminy bibliotek zadlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy» : proekt [Elektronnyi resurs] // Liha. Zakon : glavnyi pravovoi portal Ukrainy. – Rezhym dostupu: (http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1592.html), vilnyi. – Nazva z ekrana.

11. *Ukrainska bibliotchna asotsiatsiia : dok. i materialy* / [ukklad.: V. S. Pashkova, V. O. Kononenko] ; Ukr. 6i6l. asots., Nats. parlam. b-ka Ukrainy. – Vyd. 4-e, pererob. i dopov. – Kyiv : [b. v.], 2001. – 77 s.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ИХ РОЛЬ В РЕАЛИЗАЦИИ ЗАДАЧ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В БИБЛИОТЕЧНОМ ДЕЛЕ УКРАИНЫ

Лапская Ольга Олеговна, аспирант, Киевский
национальный университет культуры и искусств, г. Киев

Обращено внимание на роли общественных организаций для общества, представляющие интересы различных групп, которые обеспечивают взаимосвязь органов государственной власти и общества. Осуществлен анализ деятельности Украинской библиотечной ассоциации, что способствует развитию международного сотрудничества во всех сферах библиотечного дела. Определена важность создания общественных организаций для улучшения международного сотрудничества в библиотечном деле Украины.

Ключевые слова: общественные организации, информационная среда, международное библиотечное сотрудничество, Украинская библиотечная ассоциация.

PUBLIC ORGANIZATIONS AND THEIR ROLE IN THE REALISATION OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF LIBRARIANSHIP IN UKRAINE

Lapska Olga, graduate student, Kyiv
National University of Culture and Arts, Kyiv

The article focuses on the role of public organizations in representing the interests of various groups and ensuring the relationship of state and society. It gives the analysis of the Ukrainian Library Association, which promotes international cooperation in all areas of librarianship. The author determines the importance of public organizations to improve international cooperation in the field of librarianship in Ukraine.

Key words: NGOs, information environment, international library cooperation, Ukrainian Library Association.

UDC 021-027.543

PUBLIC ORGANIZATIONS AND THEIR ROLE IN THE REALISATION OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF LIBRARIANSHIP IN UKRAINE

Lapska Olga, graduate student, Kyiv
National University of Culture and Arts, Kyiv

The aim of this paper is to analyze the activity of library organizations and identify their role in the implementation of international cooperation in the field of librarianship in Ukraine.

Research methodology. Ten major publications on the subject (survey reports, scientific journal and newspaper articles, legal documents) have been reviewed. The processed documents have been taken from the Ukrainian Library Association sites.

Results. The basis of a civil society is public, charitable organizations, creative unions and other non-commercial institutions and companies, representing various corporate groups and they should ensure the relationship of state and society. It has been found that public organizations are very important to enhance international cooperation in the field of librarianship. They develop international cooperation; they are the partners in the implementation of projects and programs that contribute to the improvement of library and information services and the profession of a librarian. For the further development of the Ukraine national library organizations a promising thing is to improve coordination and cooperation of their activities. The improvement of library organizations of Ukraine will contribute to the development of their organizational capacity, purposeful activity to attract new members and developing services, updating functions according to the needs of society and industry.

Novelty. The research has defined the role of NGOs for the Ukrainian society. It has considered the Ukrainian Library Association's activities as the largest organization in the field of librarianship in Ukraine.

The practical significance. Library professionals and students of this area can find useful information for their further research and they can use the material for a comprehensive study of the characteristics of international cooperation in the field of librarianship.

Key words: NGOs, information environment, international library cooperation, Ukrainian Library Association.

Надійшла до редакції 19.11.2016 р.